

BOSNIA AND HERZEGOVINA
Market Surveillance Agency

**INFORMACIJA O STANJU U OBLASTI NADZORA NAD TRŽIŠTEM
NEPREHRAMBENIH PROIZVODA U BOSNI I HERCEGOVINI
ZA 2016. GODINU**

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVIN
SARAJEVO

PRIMLJENO:	17-07-2017		
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
03/3	50-N-9	12-3/17	

proizvoda u Bosni i Hercegovini

1. UVOD

Informacija o stanju u oblasti nadzora nad tržištem neprehrambenih obuhvata presjek stanja realizovanih aktivnosti u 2016. godini, te osnovne probleme u ovoj oblasti.

U godišnjim izvještajima o napretku BiH, od 2009. godine pa nadalje, Evropska komisija konstatuje da se ostvaruje određeni napredak u oblasti nadzora nad tržištem, ali istovremeno ukazuje na činjenicu da je sistem nadzora nad tržištem u BiH u velikoj mjeri zasnovan na obaveznim standardima i predtržišnoj kontroli. Evropska komisija ukazuje na potrebu da se zakonodavni okvir u BiH uskladi sa horizontalnim acquis-em i propisima koji se odnose na sigurnosne zahtjeve za neprehrambene proizvode, kako bi se omogućio efikasan nadzor nad tržištem u BiH.

Iako u uslovima tranzicije i neuređenog zakonodavnog okvira, Agencija i nadležne inspekcije entiteta i Brčko distrikta BiH provode aktivnosti proaktivnog i reaktivnog nadzora nad tržištem, sa ciljem da se provjerci uskladenost neprehrambenih proizvoda stavljenih na tržište BiH sa propisanim zahtjevima za sigurnost tih proizvoda, odnosno da se postigne veći stepen zaštite potrošača. Pored toga, Agencija u skladu sa najboljim praksama nadzora nad tržištem država članica Evropske unije i svojim zakonskim nadležnostima informiše javnost o nesigurnim / neusklađenim proizvodima i sve zainteresovane strane o realizovanim aktivnostima organa iz sistema nadzora nad tržištem.

2. PROAKTIVNI I REAKTIVNI NADZOR NAD TRŽIŠTEM

Proaktivni nadzor nad tržištem se zasniva na planiranim kontrolama za unaprijed utvrđene grupe proizvoda, dok se reaktivni nadzor nad tržištem pokreće na osnovu informacija o nesigurnim / neusklađenim neprehrambenim proizvodima iz različitih eksternih izvora.

2.1. PROAKTIVNI NADZOR NAD TRŽIŠTEM

U 2016. godini Agencija i inspeksijski organi entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine pokrenuli su 22 projekta proaktivnog nadzora. Agencija je u okviru projekata proaktivnog nadzora realizovala sljedeće aktivnosti:

- Utvrđivanje prioriternih grupa proizvoda koji će biti predmeti projekata proaktivnog nadzora,
- Pripremu projektnih planova proaktivnog nadzora,
- Usaglašavanje projekata sa inspeksijskim organima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine,
- Pripremu uputstava i kontrolnih lista za inspeksijski nadzor u okviru projekata proaktivnog nadzora,
- Provođenje obuka i pružanje stručne pomoći inspektorima u realizaciji aktivnosti nadzora,
- Prikupljanje, sumiranje, analiza rezultata i izrada završnih izvještaja,
- Informisanje javnosti o aktivnostima nadzora i nesigurnim proizvodima.

Nadležne inspekcije entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine su u okviru navedenih projekata nadzora realizovale neposredan inspeksijski nadzor na terenu, koji uključuje kontrolu dokumentacije.

vizuelnu provjeru i uzorkovanje proizvoda za laboratorijska ispitivanja; izricanje mjera u zavisnosti od nalaza inspeksijskog nadzora; izvještavanje o rezultatima inspeksijskog nadzora.

Tokom aktivnosti proaktivnog nadzora realizovano je 268 inspeksijskih kontrola, u okviru kojih je administrativno, vizuelno i laboratorijski kontrolisano 229 različitih modela proizvoda (188 modela proizvoda je ispitano u laboratorijama) od čega 108 modela (47,1%) nije ispunjavalo propisane sigurnosne zahtjeve. Kao rezultat navedenih aktivnosti, sa tržišta je povučeno 6.425 komada proizvoda, od čega je uništeno 4.850 komada. Poslovni subjekti su, dobrovoljno ili po nalogu inspeksijskih organa, uskladili 366.195 komada proizvoda sa propisanim sigurnosnim zahtjevima.

Organizacija i realizacija programa obuka

Pripremljen je Program obuka za inspeksijske organe entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i održano je ukupno 5 sesija obuka za 16 projekata nadzora. Obuke su održane u periodu februar - septembar 2016. godine u Istočnom Sarajevu, Banjaluci, Brčkom i Bijeljini, kojima je prisustvovalo 148 inspektora i to: 110 iz Republičke uprave za inspeksijske poslove, 30 iz Inspektorata Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i 8 iz Federalne uprave za inspeksijske poslove.

Izrada Godišnjeg plana nadzora nad tržištem za 2017. godinu

Agencija je pripremila Godišnji plan nadzora nad tržištem za 2017. godinu, koji je razmatran i usvojen na sjednici Koordinacionog odbora. Godišnji plan nadzora nad tržištem za 2017. godinu obuhvata 20 projekata proaktivnog nadzora, sa ukupno 157 inspeksijskih kontrola (68 FBiH, 68 RS i 21 BD BiH).

2.2. REAKTIVNI NADZOR NAD TRŽIŠTEM

Reaktivni nadzor nad tržištem se provodio kontinuirano i obuhvatao je sljedeće aktivnosti:

- Praćenje i analizu informacija od poslovnih subjekata, prigovora od potrošača, informacija o povredama koje su uzrokovane tokom upotrebe proizvoda, RAPEX obavijesti i drugih informacija,
- Identifikaciju nesigurnih proizvoda stavljenih na tržište Bosne i Hercegovine,
- Identifikaciju poslovnih subjekata koji su uvezli i stavili proizvod na tržište Bosne i Hercegovine,
- Komunikaciju sa poslovnim subjektima, razmjenu informacija i pružanje stručne pomoći,
- Provjeru da li je poslovni subjekt poduzeo odgovarajuće radnje i mjere,
- Statističku obradu rezultata nadzora nad tržištem,
- Informiranje javnosti o rezultatima nadzora nad tržištem.

Na osnovu dostupnih informacija o nesigurnim proizvodima, Agencija je u 2016. godini pokrenula 30 predmeta reaktivnog nadzora. Od ukupnog broja pokrenutih predmeta reaktivnog nadzora, u 17 predmeta je utvrđeno da se na tržištu Bosne i Hercegovine nalaze 22 modela nesigurnih proizvoda.

Kao rezultat ovih aktivnosti, sa tržišta je povučeno 846 komada proizvoda i izvršeno je usklađivanje 734 komada proizvoda sa propisanim sigurnosnim zahtjevima.

2.3. SUMARNI REZULTATI PROAKTIVNOG I REAKTIVNOG NADZORA

Po završetku proaktivnog i reaktivnog nadzora, Agencija vrši sumiranje i analizu rezultata o aktivnostima proaktivnog i reaktivnog nadzora, grupama i porijeklu nesigurnih proizvoda, te vrstama rizika koje nesigurni proizvodi predstavljaju. Realizacijom proaktivnog i reaktivnog nadzora u 2016. godini ostvareni su sljedeći rezultati:

- kontrolisan je ukupno 251 model proizvoda, od čega je 130 modela (374.200 komada) bilo neusklađeno sa propisanim sigurnosnim zahtjevima,
- od ukupnog broja neusklađenih komada proizvoda, poslovni subjekti su dobrovoljno ili po nalogu inspeksijskih organa uskladili 366.929 komada proizvoda sa propisanim sigurnosnim zahtjevima,
- sa tržišta je povučen 7.271 komad proizvoda, od kojih su 4.854 uništena.

Grupe proizvoda sa ozbiljnim rizikom za potrošače

Kao rezultat provedbe proaktivnog i reaktivnog nadzora u 2016. godini, na tržištu Bosne i Hercegovine je pronađeno **58 modela nesigurnih proizvoda koji su predstavljali ozbiljan rizik za potrošače:**

Igračke	El. oprema	Kućne ljestve	Proizvodi za djecu	Sportska oprema	Lična zaštitna oprema	Zaštitne maske za telefone	Proizv. koji dolaze u kontakt s kožom
19	15	7	6	5	4	1	1

Porijeklo proizvoda sa ozbiljnim rizikom

Analizom rezultata proaktivnog i reaktivnog nadzora iz 2016. godine, ustanovljeno je da najviše nesigurnih proizvoda sa ozbiljnim rizikom za potrošače vodi porijeklo iz Kine (79%). Zemlje porijekla nesigurnih proizvoda sa ozbiljnim rizikom su prikazane u nastavku:

Kina	Turska	Poljska	Njemačka	Bosna i Hercegovina	Nepoznato
46	6	1	1	1	3

Ovi rezultati potvrđuju trend iz prethodnih godina, pri čemu je vidljivo da roba kineske proizvodnje ima značajan tržišni udio. Za tri nesigurna proizvoda nije bilo moguće identifikovati zemlju porijekla.

Vrste rizika

Vrste ozbiljnih rizika identifikovane kod proizvoda u proaktivnom i reaktivnom nadzoru su sljedeće:

Rizik od povreda	Hemijski rizik	Rizik od strujnog udara i požara	Rizik od strujnog udara i opekotina	Rizik od utapanja
22	19	12	3	2

3. AKTIVNOSTI U OBLASTI ZAŠTITE POTROŠAČA

Agencija je u oblasti zaštite potrošača u toku 2016. godine realizovala sljedeće aktivnosti:

- Informisanje javnosti i podizanja svijesti potrošača o nesigurnim proizvodima putem internet stranice, Facebook i Twitter profila;
- Agencija je tokom 2016. godine odgovorila na 29 upita i prigovora potrošača;
- U okviru Sistema obavještanja o nesigurnim proizvodima na internet stranici Agencije, objavljeno je 58 obavještenja o proizvodima sa ozbiljnim rizikom, sa opisom rizika i uputama za potrošače;
- Objavljene su vijesti i izvještaji o rezultatima projekata proaktivnog nadzora i predmeta reaktivnog nadzora neprehrambenih potrošačkih proizvoda;
- Priprema i štampanje petog izdanja Biltena o nesigurnim proizvodima pronađenim na tržištu Bosne i Hercegovine;
- Povodom Svjetskog dana prava potrošača organizovan je okrugli sto sa predstavnicima Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, inspektoratima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i udruženja potrošača iz Bosne i Hercegovine;
- Učešće u radionici „Informisanje i savjetovanje potrošača“, u organizaciji Savjeta potrošača Bosansko-podrinjskog kantona iz Goražda;
- Priprema i objava 22 instruktivna teksta na internet stranici Agencije;
- Preveden je i objavljen 51 RAPEX sedmični izvještaj o nesigurnim proizvodima u Evropskoj uniji¹;
- Provođenje Državnog godišnjeg programa za zaštitu potrošača Bosne i Hercegovine za 2016. godinu.

4. SARADNJA SA POSLOVNIM SUBJEKTIMA

Agencija je tokom 2016. godine saradivala sa poslovnim subjektima kroz realizaciju sljedećih aktivnosti:

¹ Agencija je u decembru 2009. godine sa Generalnim direktoratom Evropske komisije za zdravlje i zaštitu potrošača (DG SANCO) potpisala Ugovor kojim se Agenciji odobrava pravo prevođenja i objavljivanja RAPEX sedmičnih obavještenja o opasnim proizvodima na internet stranici Agencije, čime je postala ovlaštena izdavač RAPEX obavještenja na službenim jezicima BiH.

- Agencija je odgovorila na 33 upita poslovnih subjekata i pružala stručnu pomoć u vezi sa zakonima i standardima propisanim sigurnosnim zahtjevima za proizvode;
- Podsticanje poslovnih subjekata na preduzimanje dobrovoljnih korektivnih mjera, te koordinacija i praćenje aktivnosti poslovnih subjekata pri objavljivanju sigurnosnih obavještenja za potrošače u slučajevima stavljanja na tržište nesigurnih proizvoda;
- Pripremanje i štampanje prvog izdanja Vodiča za poslovne subjekte za 2016. godinu;
- U saradnji sa privrednim komorama s ciljem informisanja poslovnih subjekata organizovane su 3 tematske obuke za o njihovim obavezama u oblasti sigurnosti proizvoda;
- Pripremljen je i publikovan 1 tekst za poslovne subjekte u Infokomu Vanjsko-trgovinske komore Bosne i Hercegovine;
- Pružanje stručne pomoći poslovnim subjektima kroz sistem *BAS Enquiry Notification Point*.

5. MEĐUNARODNA I REGIONALNA SARADNJA

U 2016. godini, Agencija je u skladu sa svojim zakonskim nadležnostima u oblasti međunarodne i regionalne saradnje, realizovala sljedeće aktivnosti:

- učestvovala u radu Opšte skupštine PROSAFE-a (*Product Safety Enforcement Forum of Europe*);
- u svojstvu posmatrača učestvovala u radu četiri AdCo grupe za administrativnu saradnju organa nadzora EU i to za elektromagnetnu kompatibilnost (EMC), ličnu zaštitnu opremu (PPE), opremu pod pritiskom (PED/SPV) i sigurnost mašina (MD);
- učestvovala na seminarima i obukama u okviru projekta – Infrastruktura kvaliteta u zemljama Zapadnog Balkana u organizaciji Evropskog komiteta za standardizaciju (CEN);
- učestvovala u regionalnoj razmjeni informacija o nesigurnim proizvodima kao kontakt tačka za Bosnu i Hercegovinu.

6. PROBLEMI U OBLASTI NADZORA NAD TRŽIŠTEM

Najizraženiji problemi koji onemogućavaju bolje rezultate i efikasniji nadzor sigurnosti neprehrambenih proizvoda su:

- U zakonodavstvo BiH nije preuzeta Uredba 765/2008/EC, pa stoga organi iz sistema nadzora nad tržištem i carinski organi ne provode kontrole uskladenosti proizvoda i provjere sigurnosnih zahtjeva za neprehrambene proizvode na granici BiH pri uvozu. U 2012. godini, Agencija za nadzor nad tržištem BiH i Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH su, uz pomoć međunarodnog eksperta u okviru projekta pomoći Evropske unije, uradili novi Nacrt Zakona o nadzoru nad tržištem u Bosni i Hercegovini kojim se preuzimaju odredbe navedene Uredbe koje se odnose na nadzor nad tržištem i kontrolu neprehrambenih proizvoda pri uvozu. Međutim, ovaj Nacrt Zakona još nije stavljen u proceduru donošenja od strane nadležnog Ministarstva;
- Nedovoljna finansijska sredstva za laboratorijska ispitivanja sigurnosnih zahtjeva neprehrambenih proizvoda što se negativno odražava na sigurnosne aspekte zaštite potrošača i fer tržišne konkurencije u BiH;
- Razlike u stepenu harmonizacije zakonodavstva na nivou BiH, entiteta i Brčko distrikta BiH međusobno i s *acquis-em* Evropske unije, usljed čega su na snazi različiti uslovi za proizvodnju i stavljanje na tržište neprehrambenih proizvoda (za pojedine grupe proizvoda), što znači da BiH nije jedinstven ekonomski prostor;
- U BiH su i dalje na snazi propisi o obaveznom atestiranju proizvoda i drugi propisi preuzeti iz SFRJ, koji ne prate trenutno stanje nauke i tehnike, te su u suprotnosti sa propisima Evropske unije. Ovo predstavlja barijeru u trgovanju proizvodima između BiH i Evropske unije;
- Iako su inspektorati entiteta i Brčko distrikta BiH usaglasili određene procedure i postupanja inspeksijskih organa pri uvozu roba u BiH, i dalje su na snazi propisi kojima se uređuje kontrola kvaliteta određenih proizvoda pri uvozu i izvozu (Zakon o kontroli kvaliteta određenih proizvoda pri

uvozu i izvozu („Službeni glasnik BiH“, br.13/03) i Zakon o kontroli kvaliteta određenih proizvoda pri uvozu i izvozu (“Službene novine FBiH“, br. 21/97)). Takva praksa ne postoji u državama članicama Evropske unije niti zemljama regiona koje su stavile van snage propise sa istim značenjem;

- Neusklađeno preuzimanje zakonodavstva Evropske unije na nivou BiH i entiteta usložnjava nadzor sigurnosti proizvoda na koje se pojedinačni propisi odnose i u krajnjem se negativno odražava na ostvarivanje sigurnosnih interesa potrošača u BiH.

Na osnovu navedenog predlažemo da se u prioritete uvrsti donošenje novog Zakona o nadzoru nad tržištem BiH, povećaju finansijska sredstava za laboratorijska ispitivanja, te nastavi usklađivanje zakonodavnog okvira u BiH sa propisima koji se odnose na sigurnosne zahtjeve za neprehrambene proizvode u Evropskoj uniji.